

Цей PDF-документ містить переклад на українську мову, виконаний за допомогою deepL.com, трьох статей з німецькомовного журналу «Die Christengemeinschaft» («Християнська громада»). Версія від 10 серпня 2025 року

Die Christengemeinschaft

Zeitschrift zur religiösen Erneuerung

10 | 2024

Соціальні процеси в Християнській громаді

Частина 1: На шляху до спільності членів
у розумінні Дітера Брюля

Інгрід Фойстель, Вольфганг Яшінські, Ахім Вайзер

Лист читача до журналу «| » Щодо статті «Соціальні процеси в християнській спільноті»

у випуску 10/24 від Інгрід Фойстель, Вольфганг Яшінські та Армін Вайзер Еріх

Колсман

12 «| » 2024

Соціальні процеси в християнській громаді

Частина 2: Як соціальні закономірності діють у християнській громаді

Інгрід Фойстель та Вольфганг Яшінські

3 | 2025

Соціальні процеси в християнській громаді

Частина 3: Шлях до соціального тричленування

Діалог Інгрід Фойстель та Вольфганга Яшінського

Ці статті були написані в робочій групі «Священики та громада», яка з часу конференції LOGOS 2022 року працює над соціальними темами в християнській громаді.

З літа 2025 року наша група має нову назву:

Ініціатива «Соціальний імпульс у християнській громаді». <https://cg-sozialimpuls.de/>

Соціальні процеси в християнській громаді

Цей PDF-документ містить три наші статті, опубліковані в журналі *«Die Christengemeinschaft»* (Християнська громада). На початку наведено нашу статтю, опубліковану в *«Mitteilungen für die Christengemeinschaft»* (Повідомлення для християнської громади) на Великдень 2025 року.

У 2022 році Ульріх Майєр написав дванадцять статей на тему «Завдання і робота священика в громаді». Ми працювали над цією темою під час наших зустрічей і на семінарі на конференції LOGOS 2022. Громадське життя – це соціальний процес, який у кожній громаді набуває власних форм, але також має міжрегіональні, навіть світові характеристики. Це стало для нас очевидним, коли протягом 2024 року ми опрацьовували праці Дітера Брюля, провідного представника соціальної тричленності. На тлі його головної праці *«Антропософський соціальний імпульс»* ми прочитали його лекцію «Спільнота і спільність», яку він прочитав у 1984 році в громаді Ванген. На основі цієї роботи ми написали три статті під назвою *«Соціальні процеси в християнській спільноті»*, опубліковані в журналі *«Християнська спільнота»* (10 і 12|2024, 3|2025). Також був опублікований лист читача Еріха Колсмана (1|2025). Див. завантаження на forum-cg.de/arbeitsgruppen.

Нашими статтями та документацією ми хочемо започаткувати міжрегіональний діалог. При цьому ми також маємо на меті реалізувати пропозицію священика Арнольда Сукау, викладену в бюлетені LOGOS Michaeli 2021

«Я також міг би уявити, що керівництво Християнської спільноти залучить комітет з недуховенства, в якому можна буде спільно обговорити деякі питання, особливо щодо контактів з так званою

«Зовнішній світ», що важливі події та процеси надходять до центрального керівництва в достатній кількості». В інших сферах суспільства існують установи з подібними цілями: у політиці, науці, культурі, наприклад, говорять про кураторську раду, консультативну раду, етичну раду, комісію з розслідування.

Ми з радістю приєднуємося до наших громад у думках, спілкуємося між собою по відео щопершої неділі місяця та плануємо третій міжрегіональний Кассельський п'ятницю (31.10.2025) безпосередньо перед Кассельською зустріччю (1./2.11.2025) на тему *«Завдання та робота членів»*. Ми вже зараз запрошуємо до Касселя членів, таких як священики, як слухачів, так і активних учасників, які хотіли б поділитися своїми думками з цього питання. Про програму, що буде складена, ми повідомимо в Michaeli-Mitteilungen. Таким чином, через три роки після конференції LOGOS 2022, у п'ятницю в Касселі 2025 року буде прокладено тематичний шлях від ролі священиків до ролі членів.

Ми хочемо вчитися на нашому спільному досвіді, робити конструктивні кроки, розвивати роль і відповідальність членів спільноти. Сакраментальне життя є центром громади, але воно не може бути принесене у світ лише священиком, а лише за участю членів спільноти: спільне планування, спільна робота, спільне зростання, завжди з повагою до індивідуальності кожного. Сьогодні є люди, які відчують атмосферу в громаді і хочуть відповідально творити християнську спільноту. Наша група є місцем для таких зустрічей.

Інгрід Фойстель, Вольфганг Яшинський, Мартін Метц, Ахім Вайзер

«Робоча група священиків і громади» у «Форумі християнської спільноти» cg-priester-und-gemeinde@posteo.de

Соціальні процеси в християнській громаді

Частина 1: На шляху до єдності членів у розумінні Дітера Брюля

Інґрід Фойстель, Вольфганг Яшінські, Ахім Вайзер

G

1 [https://
de.wikipedia.org/
wiki/Dieter_Brüll](https://de.wikipedia.org/wiki/Dieter_Brüll)

2 Дітер Брюль:
Антропософський
соціальний імпульс,
видавництво Nova-lis,
1984

3 [https://forum-
cg.de/](https://forum-cg.de/)

4 [https://forum-cg.
de/arbeitsgruppen/](https://forum-cg.de/arbeitsgruppen/)

Громада, спільнота, спільність – все це звучить дуже схоже, але означає зовсім інше, якщо слідувати Дітеру Брюлю (1922–1998), соціологу¹ та прихильнику соціальної тричленності². Знання та досвід Дітера Брюля дають нам важливі підказки щодо того, як члени спільноти можуть сьогодні виходити за межі регіону, щоб сприймати та оновлювати соціальні процеси в християнській спільноті. Ця перша стаття описує бачення майбутнього міжрегіонального органу, ініційованого членами спільноти. Друга стаття буде присвячена формуванню соціальної тричленності в громадах.

У «Форумі для християнської спільноти»³ ми розпочали 2019 рік з обміну особистим соціальним досвідом у громадах. Потім у робочій групі «Священик і громада»⁽⁴⁾ ми обговорили серію статей Ульріха Майєра «Завдання і робота священика в громаді»⁽⁵⁾. В результаті було організовано спільний семінар *LOGOS – Consecrating Humanity 2022*⁽⁶⁾. Ці підготовчі роботи тепер привели до цієї статті, в якій представлено можливу надрегіональну роль членів у соціальних процесах. При цьому ми розглядаємо не окремі громади, а загальні тенденції, щоб на їх основі розробити узагальнені рішення соціальних викликів. При цьому ми посилаємося на Дітера Брюля і працюємо над текстом його доповіді «Спільнота і спільність»⁽⁷⁾ в якій міститься ця коротка біографія:

«Професор д-р Дітер Брюль після закінчення Вальдорфської школи вивчав економічні та політичні науки. Після викладання

роботі викладачем у вищих навчальних закладах Роттердама і Тілбурга, у 1974 році його призначили професором соціології та філософії оподаткування в Амстердамському університеті. З 1938 року займався тричленним поділом суспільства, а в 1984 році опублікував свою головну працю «Антропософський соціальний імпульс».

Християнська громада мала велике значення в його житті: він викладав у семінарії в Штутгарті та написав статтю про ієрархію в християнській громаді.⁸ Його глибокі знання та досвід у галузі соціальних наук, антропософії, тричленного поділу суспільства та християнської громади є основою нашої роботи.

Соціальну структуру християнської громади та парафій він дуже влучно описує наприкінці своєї лекції:

Де ж можна знайти спільні риси на практиці? Насамперед ми можемо згадати духовенство, якщо воно діє на основі правильного розуміння. Окремі священики не працюють разом у земному сенсі. Кожен має свою громаду. Але разом вони управляють досконалим, культом. Звичайно, вони можуть бути королями, героями духу. Але якби вони хотіли панувати у своїй громаді, то краще б стали підприємцями. А там, де в громаді утворюються спільноти, бо певні цілі вимагають співпраці, тобто коли вони переходять з ораторію до лабораторії, тоді може здійснитися загальна картина взаємозв'язку спільноті та спільноти.⁽⁹⁾

Інґрід Фойстель,
нар. 1941 р., з 1981 р. у
Бангені, займається
розбудовою громади, що
формується, а потім
працює там, з 1999 р. –
наставниця в рамках
громадянської ініціативи
«Бюрбургшафтсгенгаге
нг Баден-Вюртемберг»
(Bürgerschaftliches
Engagement Baden-
Württemberg).
Вюртемберзі

Вольфганг Яшінські, 1952
року народження, 20
років місцевої та 5
років міжрегіональної
діяльності в
християнській
громаді, Хаген

Ахім Вайзер,
1954 р.н., психотерапевт,
багато років міністрант у
християнській громаді

Мартін Метц,
редактор. Працює в
громаді Білефельда з
1995 року;
з трьох років у
«Форум для
християнської
громади».

Терміни «спільнота» і «спільнота» використовуються тут у специфічному, досить незвичайному значенні. Тому ми наводимо тут їхні визначення:

Спільнота

«Якщо ми шукаємо першообразу спільноти, то легко знайдемо його в Христі та його учнів. У всій своїй величчї Син Божий для виконання свого земного завдання все ж потребує допомоги групи людей. Ця група є співтворцем великого діла»⁽¹⁰⁾.

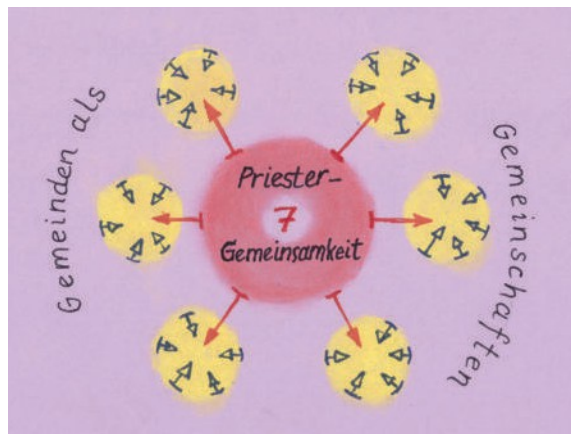
Такими спільнотами в наших сучасних громадах були б усі групи, які беруть на себе найрізноманітніші завдання, наприклад, планування будівельного кола, практичні справи, пов'язані з поточними роботами в будинку та на подвір'ї, бухгалтерський облік тощо. Це форми співпраці.

Спільність

Йдеться про протилежність співпраці. Люди, які мають спільний імпульс, знаходять один одного. Імпульс — це конкретна духовна сила, яка як реальний ідеал заволоділа ними і якій вони хочуть присвятити своє життя. Вони також впізнали цей імпульс в інших і об'єднуються, щоб дати обітницю бути вірними цій силі, яку вони сприймають як щось вище, як щось досконале у відношенні до людини, і підтримувати один одного в цьому прагненні. Таким чином, вони утворюють оболонку, яка уловлює живу дію цієї сили. Саме форма надає духу силу. На відміну від спільноти, товариші стоять спиною один до одного: кожен перебуває у своєму колі роботи. Вони рідко зустрічаються. Але на кожному кроці життя відчувається духовна присутність усіх інших: нагадування або допомога, щоб подолати ситуацію відповідно до імпульсу.⁽¹¹⁾

Спільність, однак, не обмежується духовним змістом. Він пише:

Оскільки соціальне є складовою всіх реалізованих суспільних прагнень,

спільнот та членів цих громадських спільнот (перемальовано Вольфгангом Яшінським)

Оскільки всі інституційні прагнення є спільними, спільні риси можуть бути сформовані педагогами, медиками, практичними економістами тощо. Тоді це свідомо створені структури, члени яких хочуть реалізувати певний аспект освітнього, терапевтичного, економічного імпульсу — аж ніяк не як навчальна група, а як група одностайців — кожен на своєму місці.¹²

Спільні риси («героїв духу») і спільноти («творчі люди») повинні бути пов'язані між собою і взаємодіяти, що показано на малюнку 1: Священники стоять у своєму спільному колі (священство, червоний колір) спиною до спини, підтримуючи один одного; вони послані в громади (зовнішні кола), де вони активно діють, а саме в спільноті з членами (синій колір).

Спільність священства несе в собі духовне завдання піклуватися про культ, зміст і форми якого походять від найвищого духовного джерела. Якщо культ є найвищим ідеалом, то оточуюче соціальне середовище, тобто спільноти в громадах, також повинні мати такі форми і принципи впорядкування, які відповідають високому ідеалу культу. Рудольф Штайнер

5 Ульріх Майер:
Завдання і робота
священника в громаді, в:
Християнська спільнота,
1–12, 2022

6 Ульріх Майер і
Вольфганг Яшінські:
LOGOS-семінар
«Завдання і робота
священника в громаді та з
громадою».
Документація на сайті
[https://forum-cg.de/
arbeitsgruppen/](https://forum-cg.de/arbeitsgruppen/)

7 Дітер Брюль:
Спільнота та спільність,
видавництво Urachhaus
Johannes
М. Майер, 1986

8 Дітер Брюль: *Ісраелія
в християнській спільноті*.
1985 Інформація 3. Див.
[https://forum-cg.de/
arbeitsgruppen/](https://forum-cg.de/arbeitsgruppen/)

9 Сторінка 31 у цитаті 7

10 Сторінка 26 у цитаті 7

11 Сторінки 20-21 у
цитаті 7

12 Сторінка 22 у цитаті 7

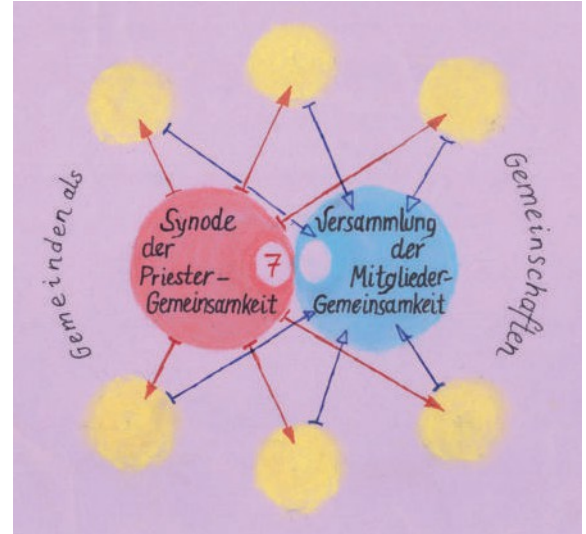
був для нас посередником культу, але також і посередником принципів упорядкування соціальних процесів. З цього приводу Дітер Брюль у передмові до «Антропософського соціального імпульсу»⁽²⁾ цитує Рудольфа Штайнера (GA 93/1979/S. 130):

Справжня біда нашого часу полягає в незнанні того, що для побудови державного і суспільного організму людини існують такі ж великі закони, як і для будівництва тунелів, які необхідно знати, щоб виконувати найнеобхідніші, найповсякденніші завдання в суспільного організму.

Ці закономірності Рудольф Штайнер охарактеризував як елементи тричленного поділу соціального організму, а саме: свобода в духовному та культурному житті, рівність у правовому житті та солідарність в економічному житті.

Однак ми здебільшого спостерігаємо, що ці соціальні закони в християнській громаді враховуються скоріше на початковому етапі. Соціальне життя в християнській громаді часто здається довільним, форми в громадах виникають у вільній грі сил, що зумовлена характером і темпераментом учасників, у взаємодії прагнення до влади та поваги до авторитету. Або ж часто переважають прагматизм і випадковість. Незрозуміло, де відбувається формування волі членів громади на міжрегіональному рівні, незалежно від духовенства.

З цього нам стає зрозуміло: для практичних питань соціальних процесів ми маємо комітети, зустрічі, конференції економічних керівників та осіб, що приймають рішення, як у громадах, так і на міжрегіональному рівні. Але ми не маємо міжрегіонального органу, члени якого *дбають про соціальні процеси, зберігають вірність і підтримують один одного в цих прагненнях*. Йдеться про те, як ми ставимося один до одного, інформуємо один одного, забезпечуємо прозорість, приймаємо рішення. Ця відсутність на даний момент «спільності для соціальних процесів» могла б спрямувати його увагу на сприйняття, розуміння, формування

Ілюстрація 2: Візія майбутнього зібрання спільноти членів для соціальних процесів, як доповнення до синоду спільноти священників для культу (намальовано Вольфгангом Яшінським)

Принципи соціальних процесів. Йдеться про принципи, що діють у всій християнській спільноті, а не про конкретний вплив на окремі громади, де, безсумнівно, всі прагнуть до соціального співіснування. У такій «спільності для соціальних процесів» головними дійовими особами повинні бути члени спільноти, при цьому не слід виключати священників.

На малюнку 2 показано, як духовна спільнота для культу (в рамках священства) може бути доповнена відповідною спільнотою для соціальних процесів (в рамках членства). Зі спільноти священства (червоне коло) семеро священників відправляють священників до громад, де вони разом з членами утворюють співпрацюючі спільноти. У громадах окремі члени можуть відчувати міжрегіональну відповідальність за соціальні процеси в християнській спільноті. Ці члени можуть з власної ініціативи утворити ідеальну спільноту, організація якої на даний момент є відкритою і для якої ми ще не маємо термінів. Якщо б члени з багатьох громад об'єдналися, то відповідно до синоду священників це було б зібрання членів-

13 Арнольд Сукау:
Громадське життя в
майбутньому. LOGOS-
Newsletter Michaeli
2021 [https://cg-2022.
org/wp/index.php/
newsletter-
documents/](https://cg-2022.org/wp/index.php/newsletter-documents/)

Спільність (сине коло), яка іноді об'єднується. Для цього потрібен постійно діючий, невеликий орган, який тут зображений у вигляді відкритої овальної площини. Його можна тимчасово назвати комітетом членів. Спільність духовенства та Спільність членів тут виглядають схожими з ідеальної точки зору. Адже тоді як ідеальна спільнота духовенства відповідає за духовні справи культу, спільнота членів зосереджує свою увагу на соціальних структурах. Щодо фактичного реального впливу, існують чіткі відмінності: семеро керівників, керівництво, мають у духовенстві виконавчі повноваження для формування громади завдяки принципу делегування. Спільнота членів, описана тут, не мала б визначених, узгоджених повноважень щодо фактичного формування соціальних процесів, але могла б духовно працювати, сприймати, пропонувати, стимулювати.

Наразі ми не маємо загальноприйнятих термінів для позначення ідеальних спільних рис. Щодо священників, ми знаємо, що таке синод і «сімка». Щодо членів, ми спочатку говоримо про складне поняття «спільнота членів».

«Збори спільноти членів». Лише з ростом усвідомлення цих соціальних закономірностей і необхідності, можливо, з'являться відповідні терміни. В інших сферах суспільства існують інститути з принципово схожими цілями: у політиці, науці, культурі, наприклад, говорять про кураторську раду, консультативну раду, етичну раду, комісію з розслідування.

Зрозуміло, що при цьому необхідний обмін між духовенством і членами спільноти. У цьому сенсі обидва кола перетинаються на малюнку 2. І не забуваймо, що написав пастор Арнольд Сукау в бюлетені LOGOS:

Я також міг би уявити, що керівництво християнської громади залучає до свого складу комітет з недуховенства, в якому можна було б спільно обговорювати деякі питання, особливо щодо контактів із так званим «зовнішнім світом», щоб важливий досвід і події доходили до центрального керівництва.¹³

Ми, як члени спільноти, на основі особистого досвіду маємо сильний імпульс до створення спільності членів для соціальних процесів, які ми не вважаємо утопією для далекого майбутнього. Навпаки, ми хотіли б стимулювати широкий міжрегіональний обмін думками з цього приводу.

Гудрун Буркхард

Взяти життя у свої руки

Робота над власною біографією

3 передмовою Сильке Обер-Бредлін 269 сторінок,
м'яка обкладинка | € 18,— (D)

ISBN 978-3-7725-3315-0

www.geistesleben.com

Тепер у книгарнях!

У цій класичній праці з біографії Гудрун Буркхард показує, як ми можемо навчитися усвідомлено проникати в свою біографію і свідомо брати своє життя у свої руки. Оскільки це також допомагає нам краще розуміти наших ближніх, наша біографія стає органом тих соціальних процесів, з яких ми самі виникли разом із нашою історією.

«Визнання духовних закономірностей звільняє нас від примусу розглядати події або навіть саме життя як просту випадковість. Тільки завдяки цій свідомості може почати діяти те, що сьогодні описується поняттям самоефективності». Сильке Обер-Бредлін

Вільне духовне життя

Наука і мистецтво життя

Лист читача | До статті «Соціальні процеси в християнській громаді» в номері

10/24 від Інґрід Фейстель, Вольфганг Яшінські та Армін Вайзер

Еріх Кольсман

Д Стаття, згадана в заголовку, є викликом для мене як колишнього співорганізатора Кассельської зустрічі. Пропонований у статті проект створення «зборів членів спільноти» як рівноправного органу, що доповнює «Круг сімох», торкає мене і нагадує про наші тодішні уявлення про майбутнє Кассельської

Зустріч була спочатку організована як одна з відповідальних фінансових осіб у німецьких громадах. Протягом багатьох років ми працювали над спільним розумінням бухгалтерського обліку наших громад. Коли я приєднався до цього кола як представник громади Гердеке, панувала думка, що ця робота вже певною мірою завершена. Було поставлено питання, чи є необхідним продовжувати щорічні зустрічі з цього приводу. Це було в час кризи Ураххауса.

З огляду на необхідність обговорити цю ситуацію з ширшим колом членів, зустріч була відкрита для всіх зацікавлених членів громади, без обмеження кола учасників. У цьому кроці взяла участь і моя дружина Гайде. Ми були вражені тим, що стали свідками перших семестрів новоствореного університету Віттен-Гердекера. Там керівництво регулярно виступало перед загальними зборами (на той час ще невеликого) студентства, звітувало про свою діяльність та плани і відповідало на запитання студентів.

Тоді в Громаді не було зустрічей, на яких можна було б зустріти представників нашої священницької ієрархії, не маючи офіційної посади в одному з органів.

Досвід, отриманий в університеті Віттен-Гердеке, ми використали як основу для

включили в підготовку. Потім відбулися зустрічі в Касселі, на яких, наприклад, вперше про свою роботу в «Крузі семи» розповів старший керівник, або на яких можна було обговорити питання підготовки священників з керівником єдиного на той час семінару.

Тепер моя конкретна заувага до згаданого допису. Як підприємець і член вальдорфських та CG-кіл, я мав нагоду накопичити багатий досвід у безлічі робочих ситуацій, як сучасник, що живе питанням тричленного поділу суспільства. Найважливіший висновок, який я зробив з цього, такий: будь-яке встановлення структур співпраці, що охоплюють окремі організації, в принципі не є корисним. Організації, незалежно від їх розміру, є живими істотами з власною біографією. Їх формування, в межах, дозволених законом, повинно визначатися лише людьми, які пов'язані з цією організацією співпрацею.

Якщо в такому колі будуть встановлені постійні, хоч і тимчасові членства, то виникне загроза боротьби за владу і бюрократії. Нам не потрібні в CG додаткові функціональні органи. (Термін «функціонер» тут не має оціночного значення, а лише описує функцію).

З іншого боку, я вважаю, що в 21 столітті будь-яке керівництво, яке прагне бути ефективним, має бути відкритим до діалогу «з народом», особливо в разі запланованих змін та в разі критично сприйнятих в організації поведінкових моделей або принципів дії. Такі поняття, як «служіння керівництвом» або «мистецтво керівництва» є сучасними ідеалами.

Соціальні процеси в християнській громаді

Частина 2: Як діють соціальні закони в християнській громаді

Інгрід Фойстель і Вольфганг Яшінські

В Як планети на небі постійно обертаються навколо Сонця, так само Людське життя також протікає у різноманітності та єдності в душі кожної людини, в індивідуальній долі, як і в кожній спільноті, від народження до смерті. З ростом свідомості ми сприймаємо зміни навколо нас за допомогою наших органів чуття та розуму. Міста, церкви вже не виглядають так, як у Середньовіччі, епосі Відродження або 100 років тому. Цей розвиток був вплинутий і просунутий вперед людьми, які задавали напрямок, давали імпульс, наприклад, художниками, поетами, мислителями, які виділилися зі свого оточення і зробили можливим новий початок. Так 100 років тому виникла Християнська спільнота, коли переважно молоді люди запитали Рудольфа Штайнера, чи можливе оновлення в релігійній сфері на основі духовної науки. Він надав духовенству, окрім таїнств, також ієрархію, щоб зберегти культ, заснувати нові громади та залучити нових членів. На нашу думку, сьогодні настав час, щоб і члени громади взяли активну участь у її формуванні. ⁽¹⁾Тому з урахуванням сучасних реалій слід розглянути питання, як члени громади можуть на рівних з священиками формувати соціальні відносини в громаді. Наразі завдання членства рідше полягає у створенні нових громад, а скоріше у формуванні існуючих громад з урахуванням майбутнього.

У соціальних процесах Рудольф Штайнер бачив

закономірності, подібні до тих, що існують у галузі природничих наук. Ці закономірності не є теоретичними конструктами, а досвідом, отриманим з життя. Про це ми говорили в частині 1

в цій серії статей ². Тут ми даємо характеристику цих законів і встановлюємо зв'язки з сучасною християнською спільнотою.

Шлях Штайнера до розуміння соціальних питань тривав десятиліттями: ще до виходу в світ свого головного твору 1919 року про тричленний поділ соціального організму ³ він у 1898 році говорив про «Соціологічний основний закон». Потім у 1904 році прочитав лекції про «Основний соціальний закон», а в 1918 році – про «Соціальний первинний феномен соціальних наук». Обширні оригінальні тексти джерел можна знайти в документації Вільфріда Шуберта ⁽⁴⁾.

Соціологічний основний закон (1898):

Від соціальних об'єднань до індивідів

На початку культурного розвитку людство прагне до утворення соціальних об'єднань; інтересам цих об'єднань спочатку поступають інтереси індивіда; подальший розвиток призводить до звільнення індивіда від інтересів об'єднань і до вільного розвитку потреб і сил окремої людини. ⁵

Цей розвиток протягом століть просунувся настільки, що сьогодні загальне благо часто нехтується на користь бажань та інтересів окремих осіб або груп. Цей основний закон, сформульований Штайнером, також застосовується до організації, яку він допомагав створити і назвав

Інгрід Фейстель, нар. 1941 р., з 1981 р. у Вангені, де брала участь у створенні громади, а потім працювала там, з 1999 р. – наставниця в Громадській ініціативі Баден-Вюртемберга

Вольфганг Яшінські, нар. 1952 р., 20 років місцевої та 5 років міжрегіональної діяльності в християнській громаді, Хаген

1 Див.: Інгрід Фойстель та Вольфганг Яшінський: *Християнська громада у Вангені/Альгой у період 1981–2018 рр.* Документація робочої групи священиків та громади. <https://forum-cg.de/arbeitsgruppen/>.

2 Інгрід Фойстель, Вольфганг Яшінський, Ахім Вайзер: *Соціальні процеси в християнській громаді. Частина 1: На шляху до єдності членів у розумінні Дітера Брюля*, в: Християнська громада 10|2024.

3 Рудольф Штайнер: *Основні питання соціального питання*, GA 23, Дорнах 1976.

4 Вільфрід Шуберт: *Таємниця соціального – антропософські джерельні тексти з творів Рудольфа Штайнера*. (2023) Можна придбати у автора: praxis.dr.schubert@posteo.de.

5 Рудольф Штайнер: *Свобода і суспільство*. Вперше опубліковано в: *Журнал літератури*, 67 (1898) GA 31, Дорнах, с. 255f.

Християнська громада – рух за релігійне відродження. Тут не вживається слово «індивідуальність», хоча воно, безперечно, сприймається серйозно; наприклад, для членства в громаді необхідне свідоме вільне рішення окремої особи. З огляду на виражену індивідуальність, ми стикаємося з неминучими напруженнями та проблемами між законним прагненням до індивідуальності та бажанням спільноти, без якої громада не може існувати. Ми повинні визнати цю закономірність і не піддаватися ілюзії, що спільнота вже створена завдяки табличці на вході.

6 Рудольф Штайнер: *Духовна наука і соціальне питання*. Перша публікація: Lucifer-Gnosis, № 30 і 32, 1905/06. GA 34, Дорнах 1960, с. 213.

7 Рудольф Штайнер: *Соціальні вимоги нашого часу. У змінених умовах*. GA 186, лекція від 6.12.1918, Дорнах 1963, с. 89.

8 Рудольф Штайнер: *Духовне наукове дослідження соціальних та педагогічних питань*, GA 192, лекція від 11.5.1919, Дорнах 1991, с. 87.

9 Рудольф Штайнер: *Соціальні вимоги нашого часу. У зміненому обставин*. GA 186, лекція від 6.12.1918, Дорнах 1963, с. 175.

10 Дітер Брюль: *Антропософський соціальний імпульс*, Novalis Verlag, 1984, с. 141.

Головний соціальний закон (1905/06):
Солідарність в економічному житті

Благо всього суспільства, що складається з людей, які працюють разом, тим більшим є, чим менше окрема людина претендує на плоди своєї праці, чим більше вона віддає цих плодів своїм співробітникам і чим більше її потреби задовольняються не її працею, а працею інших. ⁶

Це суперечить сучасному економічному лібералізму, згідно з яким загальне благо є результатом свободи ринку та пріоритету власного інтересу. Це пропагував теоретик капіталізму Адам Сміт у 1776 році, і ми сьогодні також, можливо, в тій чи іншій мірі, перебуваємо під його впливом. У Християнській громаді ми вже досить добре дотримуємося головного соціального закону, згідно з яким кожен вільний самостійно визначати розмір свого фінансового внеску. Однак вже ззовні, по зовнішньому вигляду церковних будівель та їхньому оздобленню, можна побачити, як різняться фінансові можливості між громадами та між країнами. Тому постає питання, чи обмежується солідарність у внесках власною громадою, чи охоплює вона і всесвітню християнську спільноту. Першим кроком було б вже усвідомлення того, де в християнстві

Спільнота потребує допомоги. Так, нещодавно інформація про ситуацію в українських і російських громадах, отримана від пасторок Ярослави Блек-Терлецької та Анни Гейер та інших, викликала значну підтримку. Солідарність була б необхідною і там, де священники беруть на себе не тільки духовні, а й організаційні, планові завдання в християнській громаді або навіть змушені займатися світською діяльністю для підвищення зарплати, хоча ми маємо нестачу священників. Оскільки про це загалом мало відомо, допомога, чи то фінансова, чи то у вигляді залучення членів, майже не може розвинутися.

Соціальний первинний феномен (1918/19):
баланс соціальних та антисоціальних рис

Людина не хоче визнати, що насправді вона лише наполовину соціальна істота, а інша половина її сутності є антисоціальною. ⁷

... заклик до соціального устрою життя лунає в час, коли люди, власне кажучи, в найширшому сенсі наділені антисоціальними потягами та інстинктами. ... Вони проявляються в тому, що основною рисою людей є те, що вони не чують один одного, не розуміють один одного і, зрештою, не помічають один одного. ⁸

... що коли людина стоїть навпроти людини, одна завжди намагається заснути, а інша – постійно підтримувати себе. Але це, якщо говорити в гоетівському сенсі, є первинним феноменом соціальних наук. ⁹

«Людина, яка хоче зрозуміти іншу, повинна бути готова на мить дозволити їй себе занурити в сон. У цьому сенсі вона є соціальною: вона відмовляється від власної свідомості, і суть іншої людини наповнює її. Але одразу ж дається взнаки її асоціальний потяг, який відштовхує іншу людину, щоб утвердити себе у свідомості. Інша людина знову стає протилежною, об'єктом». ⁽¹⁰⁾

Дивну пару понять «дозволити заснути/бути свідомим себе» Дітер Брюль пояснює так:

«Це явище [засинання] можна спостерігати у дорослих, які «зачаровано» слухають оратора і, якщо вони не засинають відразу, що теж буває, то настільки захоплені, що після цього можуть сказати лише: «Було гарно». Зміст одразу ж прослизнув у їхню підсвідомість, бо вони, захоплені, пропустили антисоціальний маятниковий удар»⁽¹¹⁾

Часто можна спостерігати однобічні «зустрічі» і пасивність, що впливає з них, чи то через стриманість членів, чи то через домінантність священиків. Часто переважаюча однобічна комунікація проявилася також під час конференції LOGOS, де переважна більшість виступів належала священикам, а члени громади здебільшого слухали. Таким чином, можна зрозуміти Готфріда Зайца, коли він описує широко поширену системну або структурну проблему:

«Дуже перебільшуючи та спрощуючи, не бажаючи нікого образити, я сформулюю це так: священик постійно говорить, але не слухає, ... парафіяни постійно слухають, але не говорять ...»⁽¹²⁾

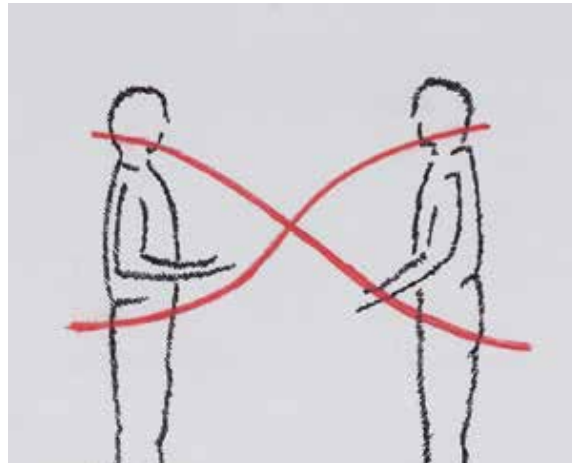
Як можна це зробити краще? Потрібна емпатія, здатність розуміти іншого. Потрібно сприймати і пізнавати іншого і себе, щоб «через іншого пробудитися до себе»⁽¹³⁾. Декому потрібна сміливість, щоб витримати хвилину тиші. Іншим потрібна сміливість, щоб взяти слово. Живі зустрічі, під час яких слухання і мовлення чергуються, сприяють пильності та ініціативності. Приклад: група міжрегіонального форуму християнської спільноти запросила до діалогу парафіян однієї громади. Цей новий формат спілкування з новими людьми привніс свіжу життєву енергію, якої місцева пасторка давно не відчувала.

Дітер Брюль описує саму розмову, тобто ідеальну форму спілкування в словах і образах:

«Б заколисує А. «Засинання» дає А можливість зазирнути в те, до чого прагне Б, тобто в майбутнє. У «сні» А таким чином досягає задоволення. Він бере це з собою в «північну годину» «сну», тобто в той момент, коли, як у нічному сні, людина повністю поринає в космос (на зображенні, де лемніска стає рецесивним). Там знаходить своє місце те, що сказав Б. А бере це звідти з собою і, прокинувшись, розуміє, що спонукало Б: минуле. Таким чином, те, що має на увазі Б, за своєю суттю передається А.

Тепер А може дати відповідь з сутності

^Б. Процес повторюється: А засинає Б; Б дізнається про мету і походження висловлювання А і може, у свою чергу, відповісти з сутності А»⁽¹⁴⁾

На противагу цьому ідеальному образу успішної комунікації, Дітер Брюль описує також менш вдалі прояви:

«Співрозмовники не «доходять» до інших», «Б говорить повз А», «Інтелектуальна перепалка – про засинання не може бути й мови», «Звертаються до емоцій співрозмовника», «Гіпноз – слухач стає інструментом»⁽¹⁵⁾.

Крім того, може траплятися, що розмови пропускають або навіть уникають, щоб уникнути суперечок: Суперечки

11 Там само, с. 142.

12 Готфрід Зайц:
Слухати, мовчати і
говорити в
християнській громаді
Про пошук,
знаходження і
подальший пошук ролі
члена громади. У:
Християнська громада
10|2023. <https://christen-gemeinschaft.de/zeitschrift/202310>.

13 Ульріх Майер:
Єдність окремих осіб,
Штутгарт 2022,
с. 20.

14 Дітер Брюль:
Антропологічний
соціальний імпульс,
видавництво Novalis,
1984, с. 149.

15 Там само,
с. 152–155.

можуть більше не з'являтися, але, можливо, і люди, яких вони стосуються, теж. Звичайно, ми також стикаємося з ситуаціями, групами, громадами, в яких бажані ідеали стають реальністю. Це слід визнати з повагою. Було б цікаво обмінятися думками про те, як цього було досягнуто.

Може бути корисним спостереження за культурою спілкування у своєму оточенні. Щоб приглушити неминучі антисоціальні тенденції в наших розмовах, потрібні свідоме сприяння та догляд.

Аспекти соціального первинного явища можна спостерігати в наших організаційних і управлінських структурах на місцевому та міжрегіональному рівнях.

. Кожна людина стикається з іншими з соціальними та антисоціальними інстинктами,

Наприклад, у повсякденному житті або в робочих процесах. Якщо вони не можуть знайти рівноваги, може допомогти принцип впорядкування, а саме на основі поділу на сфери культурного та духовного життя, економічного життя та правового життя. Рудольф Штайнер описав це як *тричленний поділ соціального організму*, на основі якого можна приймати спільні рішення.

У якій мірі це може відбуватися в громадах Християнської спільноти, буде розглянуто в третій частині цієї серії статей.

Спеціальний випуск

До 100-річчя смерті Рудольфа Штайнера

Що християнська громада завдячує Рудольфу Штайнеру. Вшанування 100-річчя від дня смерті

Спеціальний випуск журналу «Християнська спільнота»

квітень 2025 року, 80 сторінок, € 15,-

Редакція та видавництво, зважаючи на численні пропозиції, вирішили випустити у квітні 2025 року спеціальний випуск журналу «Die Christengemeinschaft». Цей випуск не входить до передплати, його можна буде придбати окремо у видавництві або в книгарнях.

Бажаємо цій особливій ініціативі радісного відгуку! Ред.

Віха в історії християнства

Ще під безпосереднім враженням від прощання з Рудольфом Штайнером 100 років тому була створена збірка статей, які малювали живий образ його особистості та діяльності. Рудольф Штайнер приділяв велике значення тому, щоб не виступати як засновник нової християнської церкви. Він бачив себе скоріше як помічник

натхненником і духовним наставником переважно молодого духовенства, яке кілька років тому об'єдналося для заснування Християнської спільноти.

З відстані століття до нас доходять голоси сучасників, які з своєї перспективи описують значення Рудольфа Штайнера для заснування та подальшого розвитку Християнської спільноти.

- Новий культ, нова проповідь
- Передача Слова Світу
- Світ ієрархій
- Християнський річний цикл

Автори

Герман Бек, Міхаель Дебус, Рудольф Фрілінг, Вольфганг Гедеке, Міхаела Глеклер, Франк Хьортрейтер, Ульріх Майер, Том Равец, Фрідріх Ріттельмейер, Петер Сельг, Жоао Торунські та ін.

Соціальні процеси в християнській спільноті

Частина 3¹ : Шлях до соціального тричленування

Діалог Інґрід Фойстель та Вольфганга Яшінського

1 Соціальні процеси в християнській громаді. Частина 1: На шляху до спільноти членів у розумінні Дітера Брюля (Інґрід Фойстель, Вольфганг Яшінський, Ахім Вайзер), у: *Die Christengemeinschaft*, 10 | 2024. Частина 2:

Як соціальні закони діють у християнській громаді (Інґрід Фойстель, Вольфганг Яшінські), в: *Християнська громада*, 12 | 2024. Цю та всі цитовані публікації можна знайти за адресою [https:// forum-cg.de/arbeits-gruppen/](https://forum-cg.de/arbeits-gruppen/)

2 Дітер Брюль: *Антропософський соціальний імпульс*, видавництво Novalis, 1984.

Інґрід Фойстель, народилася 1941 року, з 1981 року у Вангені брала участь у створенні громади, а потім працювала там, з 1999 року – наставниця у Громадській ініціативі Баден-Вюртемберзі

Вольфганг Яшінські, 1952 року народження, 20 років місцевої та 5 років міжрегіональної діяльності в християнській громаді, Хаген

Вольфганг Яшінські | Якщо ви хочете зайнятися вивченням соціального організму християнської громади, ви можете вивчити оригінальні джерела Рудольфа Штайнера з соціальних питань, прочитати велику кількість вторинної літератури або накопичити досвід у групах, на підприємствах, в установах або в цілому в державі, де прагнуть до соціального тричленного поділу. Як це було у вашому випадку?

Інґрід Фойстель | Ну, тут я можу трохи відійти від теми і, як людина похилого віку, озирнутися на своє життя. Нещодавно я задалася питанням: коли я почала усвідомлювати, що моя власна свідомість почала розвиватися? Перше, що я пам'ятаю, це те, що в 6 років я усвідомила себе як особистість. Минули десятиліття, перш ніж я почала бачити соціальне життя в своєму оточенні. А ще більше часу знадобилося, щоб осмислити те, що я сприймала. Під час навчання в школі та університеті я просто робила те, що всі, не замислюючись, ніби просто жила. Так само було і в християнській громаді. У цей час у моєму дозвіллі були також пробуджуючі переживання в культурному та духовному житті, наприклад, у театрі, на виставках, лекціях. Як і кожен, у професійній діяльності, заробляючи на життя, я пізнав економічне та правове життя у формі трудових договорів. Те, що я тоді сприймав, я усвідомив лише пізніше як культурне/духовне, економічне та правове життя.

Вольфганг Яшінські | Те, що ти тут так тонко описуєш, можливо, відчувають і інші. Я пережив подібне пробудження, коли був учнем на уроці соціології, коли вчитель роздав кожному аркуш із розсадженням класу і ми мали провести лінії, а саме від себе до того, з ким ми найбільше хотіли б провести післяобідній час

. Накладені один на одного аркуші всіх учнів раптово продемонстрували мені соціальну класову структуру, якої я раніше не бачив. Наші з тобою досвід мають спільне те, що відбувається усвідомлення соціальних процесів. Як відбувався твій подальший процес навчання?

Інґрід Фойстель | Я мала багато зустрічей з людьми, які займалися тричленим поділом соціального організму. Я почала розуміти культурне/духовне життя, економічне життя та правове життя з їхніми відмінностями, але також і в їхній взаємодії. Читаючи книгу Дітера Брюля *«Антропософський соціальний імпульс»* ⁽²⁾, я помітила, що мої спостереження в житті збігаються з описами соціального організму, органи якого – культура/дух, економіка та право – здавалися мені схожими на органи мого тіла. І тут, і там органи мають свої власні завдання. Я раптом зрозумів, що таке економічне життя, як воно відбувається, доки ми, наприклад, можемо купити продукти харчування. Торгівля стоїть між виробництвом і споживанням. Я сприймав правове життя як процес між людьми, наприклад, між роботодавцем і працівником. Я зрозумів, що існують різні способи мислення і життя учасників цього процесу. Спочатку я бачив світ зі своєї власної перспективи. Але в певний момент – у віці близько 35 років – я раптово зміг відірватися від себе, перевернутися, відмовитися від свого суб'єктивного погляду і відтепер нейтрально дивитися на об'єктивні взаємозв'язки світу. Я зрозумів, що стою не зовні, а посеред соціальних взаємозв'язків. Тепер я бачив і відчував

я розглядаю три сфери – культуру/духовність, економіку та право – у їх взаємозв'язку.

Вольфганг Яшінскі| Соціальна тричленність вважається в антропософських колах ідеальною концепцією для виробничих підприємств або сервісних чи соціальних інституцій, але чи підходить вона для духовної спільноти, такої як Християнська спільнота? Тут можна почути різні думки.

Інгрід Фойстель| Соціальна тричленність розрізняє три рівні, які також можна знайти в громаді. Мікрорівень описує індивідуальний рівень кожного члена. Макрорівень представляє державний рівень, в який вбудована громада. Між ними знаходиться мезорівень, а саме інституційний, як у будь-якому підприємстві, адже кожна громада має справу з економікою та правом.

Вольфганг Яшінскі| Чому в практичному плані важливо завжди чітко розрізняти три сфери: культуру/духовність, економіку та право?

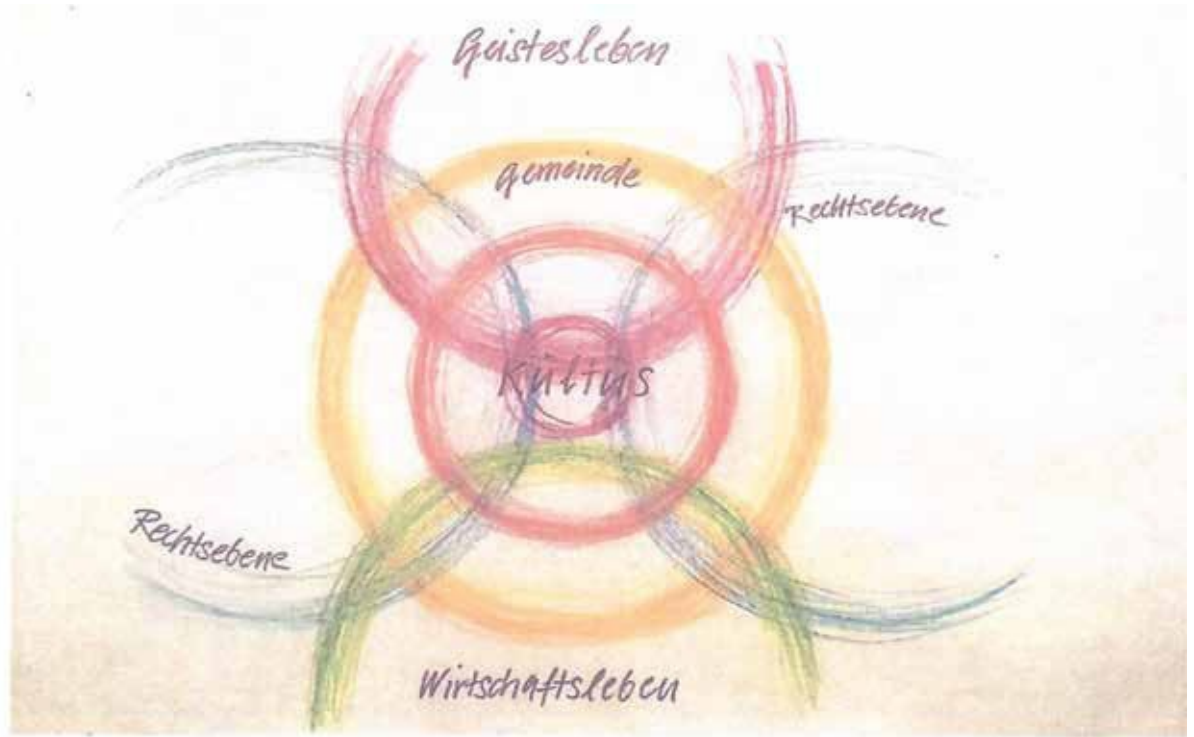
Інгрід Фойстель | Це важливо, оскільки ці три сфери вимагають різних підходів і правил. Візьмемо, наприклад, проект із життя громади, такий як оновлення вікон. Будівельна комісія обговорює переваги та недоліки різних типів конструкцій, а також витрати та соціальні й екологічні умови. Кожен учасник може висловити свої думки та ідеї. Під час цієї розумової та планової роботи в колегіальному органі діє принцип: «Думки вільні» або «свобода в духовному житті» у термінології соціального тричленного поділу. Після досягнення згоди в громаді проект переходить на економічний рівень, де потреба в нових вікнах оцінюється в дусі солідарності та братерства, виходячи з фінансових можливостей. Сама закупівля відбувається на правовому рівні: укладається договір купівлі-продажу, діють комерційні правила та закони.

Вольфганг Яшинський| Часто важко прийняти рішення: хто має право вирішувати, особливо в суперечливих питаннях. Як приймати рішення в соціальному тричленному поділі?

Інгрід Фойстель| Я наведу приклад, як це може бути: з простих питань вирішує відповідна команда в рамках фінансового бюджету, який було попередньо узгоджено, наприклад, щодо придбання канцелярського приладдя. Для важливих рішень, таких як ремонт будівлі, що стосується всієї громади, найвищим органом є загальні збори членів; заздалегідь збирається вся необхідна інформація, обговорюється в робочих групах і розробляється проект рішення. При цьому учасникам надається достатньо часу для обдумування та зваження. При прийнятті рішення прагнуть досягти згоди всіх, тобто консенсусу. Якщо окремі особи залишаються при іншій думці, їх запитують, чи можуть вони погодитися з тим, що думка більшості буде реалізована незважаючи на їхню незгоду, щоб не перешкоджати прогресу.

Вольфганг Яшинський| За цими принципами соціального тричленного поділу можна було б організувати світське підприємство, і Дітер Брюль брав практичну участь у таких проектах. На відміну від цього, у церковній громаді як несвітський ядро існують культ і таїнства. Дітер Брюль був добре знайомий з культом, оскільки довгий час жив у громадах християнської спільноти і був викладачем у семінарії. Тому він міг написати, що *«принаймні стосовно культу має існувати ієрархічне відношення»*. Адже для нього *«культ не є духовним життям у сенсі соціальної тричленності»*.³ У культі духовна ієрархія є доречною і необхідною, щоб зробити можливим релігійне життя на землі, в громадах. Тут немає свободи окремого священика, який для збереження культу вбудований в ієрархію священства. Дітер Брюль проводить ще одну аналогію: на годинниковій фабриці...

³ Дітер Брюль:
*Ієрархія в християнській
громаді*, в: *Info 3*, 1985.

що співробітники не вирішили виготовляти циферблати з 10 годинами.

Інґрід Фойстель| Дійсно, нелегко бути чітким і зрозумілим, використовуючи складні терміни. Тому я вже багато років тому замислилася над тим, як краще донести і пояснити особливість соціального тричленного поділу в християнській спільноті. Так за допомогою графічного дизайнера⁽⁴⁾ були створені плакати, які я виставила на Всесвітній конференції християнської спільноти 1997 року в Гамбурзі. Один із цих графічних зображень показує моє бачення взаємозв'язків:

У центрі знаходиться культ з громадою та пастором під час обряду освячення людини, зображений внутрішнім червоним колом. Навколо нього інше червоне коло описує членів громади. Жовте коло, що оточує їх, символізує членів, друзів та зацікавлених осіб, які разом утворюють громаду. Двері відкриті для всіх.

Фіолетовим кольором зображено духовне життя, яке існує в християнських громадах.

спільноту можна охарактеризувати чотирма абсолютно різними складовими. (1) Духовне життя, пов'язане з культом, є сакраментальним духовним життям, в якому для священика або громади не існує свободи. (2) У духовному житті, пов'язаному з проповіддю та проповіддю, священик має свободу викладання, а члени громади – свободу віросповідання. Свобода існує також для євангельських гуртків, свят, лекцій, музичних заходів, в яких члени громади можуть брати участь на колегіальній основі. (3) Вільне духовне життя в сенсі соціального тричленного поділу завжди проявляється тоді, коли колегіальні кола проводять розумові та планові міркування, як це відбувається в будь-якому світському підприємстві; тут нічого не вирішується. (4) Особливий вид вільного духовного життя існує тоді, коли наші громади співпрацюють з іншими церковними громадами міста та беруть участь у культурному житті міста.

Нижній зелений круг символізує економічне життя. Праворуч і ліворуч з'являються сині окружності, які символізують правове життя. Тут важливі правила і домовленості, наприклад, між членами та священиками. За ними стоять правила, які закріплені в статуті і були попередньо прийняті загальними зборами членів. Додатково

4 Сільвія Кост,
Ванген,
www.sylvia-kost-illustrationen.de

5 Рудольф
Штайнер: *Лекції та
курси про
християнську релігійну
діяльність, I*, GA 342,
с. 50.

наприклад, між членами та священниками. За ними стоять правила, які зафіксовані в статуті і були попередньо затверджені загальними зборами членів. Додатково застосовуються правила корпорації, керівництва, фонду і, звичайно, Основний закон ФРН.

Ця картина може бути не просто схематичним, квазітехнічним малюнком, а вправою, яка допомагає уявити собі кола, що постійно рухаються. Розум опускається у вигляді фіолетового кола зверху вниз, потім знову піднімається вгору, постійно рухаючись, чергуючись із спокоєм і роздумом. Економічне життя – зелене коло – є основою життя і природи. Коли люди з любов'ю працюють на землі, кожен працює з користю для інших. Тут рух і розвиток сили на землі є основою для всіх людей. Між ними право у вигляді синіх кіл плете між людьми, рухаючись туди-сюди на однаковій висоті, простягаючи руки один до одного.

Вольфганг Яшинський | Твоє медитативне ставлення до цього зображення показує нам, наскільки живим і динамічним може бути соціальне тричленування в громаді. Таким чином, ця схема не є теоретичною організаційною структурою, а скоріше стимулом до життя за ідеалами соціального тричленування. Рудольф Штайнер сказав пізнішим засновникам: *«У вашій професії вам абсолютно не потрібно агітувати за тричленний поділ абстрактним чином. Саме у вашій професії добре працювати над тричленним поділом на практиці»*.⁽⁵⁾ Це можна зрозуміти так, що наше завдання в громадах полягає в тому, щоб забезпечити належну свободу, діяти якомога більш по-братньому та на основі правил і домовленостей.

Інгрід Фойстель | Так, правильно. Громада була б ідеальним місцем для живої практики тричленного поділу. Адже ми живемо в ідеальному захищеному просторі і в значній незалежності від зовнішнього середовища. У громаді ми можемо уявити собі високий ідеал: ми на шляху до Христа. Цей шлях кожна людина може знайти індивідуально. Але він може пролягати і через спільноту. *«Де двоє або троє зібрані в ім'я Моє, там Я серед них»* (Мт 18,19/20). Християнське в соціальному тричленному поділі може бути дороговказом, як це слід розуміти в соціальному контексті «в ім'я Моє».

Франк Хьортрайтер
Християнська громада в
націонал-соціалізмі

416 сторінок, тверда обкладинка з 2 закладками
€ 46,- (D) | ISBN 978-3-8251-5282-6

Аналіз

У 2022 році християнська громада відзначає своє сторіччя. З цієї нагоди було вирішено видати фундаментальне видання про її історію, яке б висвітлювало як особливості того часу, так і незмінний характер цього «руху за релігійне відродження».

Зміст

Як пастори ставилися до націонал-соціалізму? | Ворожість до держави? Дружелюбність до держави? | Переговори з гестапо | Операція з вивезення єврейських членів громади | Молодіжний рух, християнська громада та націонал-соціалізм | Заборона | Арешти та конфіскації | Пастори під час війни | Підпільна громада | Пастор стає націонал-соціалістом: Ян Екхоф | Двоє націонал-соціалістів стають священниками: Бенеш і Гавербек та багато інших.

Ураххаус | www.urachhaus.com